

Cilenšek spremlja opise posamičnih rastlin. Tiskano besedo pojasnjuje dōkaj slik, takó da bodo „Naše škodljive rastline“ brez dvojbe popolnoma dosegle svoj namen. Za označilo posamičnih rastlin rabí g. pisatelju krasna terminologija, katere eventualna nova izdaja učne knjige o botaniki nikakor ne bode smela prezirati. Marljivemu in čislnemu svojemu sotrudniku želimo, da bi srečno završil znamenito svoje delo!

Izvestja muzejskega društva za Kranjsko. Urejuje *Anton Koblar*. Šesti in poslednji sešitek tretjega letnika ima to-le vsebino: *Dr. M. Murko*: Tri hrvaške listine iz kostanjeviškega samostana; *A. Koblar*: Cesta čez Ljubelj in ljubeljski piramidi; *P. pl. Radics*: Valvasorjeva pisma v Londonu; *A. Koblar*: Valvasor vojak (s podobo); *J. Barle*: Pisanice iz Bele Krajine; *S. Rutar*: Iz vatikanskega arhiva; *A. Koblar*: Drobtinice iz furlanskih arhivov. Mali zapiski: Razkopavanje na Magdalenski gori; star gotski kelih v cerkvi na Tabru; zvonjenje ob hudi uri; slovstvo o domoznanstvu slovenskih dežel, nemške publikacije „muzejskega društva“, in darovi deželnemu muzeju Rudolfinumu. Sosebno zanimljivo je poročilo trebanjskega župnika Ivana Friderika Klementa patrijarhu oglejskemu, iz katerega vidimo, da so se na Kranjskem šele leta 1599. odpravili stari oglejski misali in brevijarji ter nadomestili z rimskimi. Želimo iskreno, da bi se ta prvi slovenski arheološki in zgodovinski list v bodočem letu še bolj razcvital!

Mittheilungen des Musealvereines für Krain. Odbor muzejskega društva je koncem minulega meseca izdal šesti letnik svojih izvestij. Oba dela, zgodovinski in prirodoznanski, prinašata dragocene razprave o našem domoznanstvu. Prvo razpravo v zgodovinskem delu je spisal prof. *A. Kaspret* o „gradu in graščini Soteški“ na osnovi izvirnih listin, katere je izteknil v arhivu knezov Auerspergov. Soteško graščino so imeli kot deželni fevd v 13. in 14. stoletju plemiči soteški. Po smrti moškega zaroda (1448. leta) se je Marjeta Soteška omožila z Gašperjem pl. Scheyerjem in mu prinesla graščino kot doto v zakon. Med njegovimi nasledniki slovi Erazem Scheyer, ki je leta 1529. hrabro branil Dunaj in pozneje Sinj proti turškim napadom. Po smrti Scheyerjevega moškega in ženskega zaroda so podedovali plemiči gallenberški graščino in naslov „gospodje Soteški“. Med Gallenberžani se je najbolj poslavil leta 1666. pogrofovljeni Jurij Žiga Gallenberg, ki je v okolici nakupil toliko kmetij, da je graščino razširil na dvoje. Sredi svoje gosposčine je sezidal grof Gallenberg nov krasen grad, kateremu ni bilo jednakega na Kranjskem. V prostorni lepi obednici še dandanes visi njegova podoba. Leta 1793. je kupil Sotesko knez Viljem Auersperg, in dandanes je graščak soteški knez Karol Auersperg. Pisatelj je dodal svoji razpravi natančne regeste arhivnih listin, ki obsezajo mnogo dragocenega zgodovinskega gradiva sosebno za podložništvo dolenskih kmetov. Na XV. listini se čita svojeročni podpis našega Kastelca.

Drugo razpravo „Meščanska garda ljubljanska“ je spisal prof. *Julij Wallner* po mestnih arhivnih virih. Meščanska garda se je razvila iz krdelec ljubljanskih meščanov, ki so se že v 17. stoletju pod poveljstvom mestnega glavarja pridno vežbali na strelišči. Leta 1711. se je denašnja strelska družba odcepila, a meščanska garda je ostala do leta 1809. Pristop je bil dobrovoljen, toda zahtevalo se je od vsakega gardista, da se strogo drži vojaškega reda. Ko so v francoskih vojskah odšli vojaki iz mesta, skrbela je meščanska garda za varstvo, red in mir. Tudi pri drugih prilikah je pokazala ljubljanska garda svoje domoljubje in svojo udanost cesarski rodovini. Ko so pa leta 1809. Francozje posedli Ljubljano, odpravili so meščansko gardo, in odslej ni bilo več moči oživiti družbe.

„Starejša zgodovina Podturnskega gradu (Tivoli) pri Ljubljani“ se zove tretja razprava g. *P. pl. Radicsa*, ki je na podlagi listinskih prepisov v ces. in kr. dvorni knjižnici dunajski spisal kratko zgodovino tivolskega gradu. V 15. in 16. stoletju so se čisto

vrstili posestniki imenovanega gradu, a od leta 1601. do 1775. so imeli neprestano Tivole očetje jezuiti, ki so tu pogostovali svoje prijatelje in dobrotnike. Potem je rabil grad za vojašnico in bolnico, dokler ga ni naš presvetli cesar Frančišek Jožef I. podaril maršalu Radeckemu. Ko je po smrti slavnega vojskovođe pripadel grad cesarski rodovini, prodalo ga je Njega ces. Veličanstvo ljubljanskemu mestu leta 1864.

Četrta razprava prof. *J. Wallnerja* „Ljubljansko šolstvo pred reformami Marije Terezije“ prinaša doneske za zgodovino ljubljanskih šol od leta 1543. do leta 1761. iz virov stare mestne registrature. Na konci je objavil prof. *S. Rutar* štiri pisma iz vaticanskega arhiva iz leta 1593., in sicer prvi dve škofa Ivana Tavčarja o ustanovitvi jezuitskega samostana v Ljubljani, tretje o protestu kranjskih stanov proti samovoljnemu zapiranjju meščanov, in četrto o pritožbi Ivana Jurija pl. Schenkenthurma na sv. Očeta proti krškemu škofu, da je dve posestvi na Kranjskem podelil protestantovskemu plemiču. Znamenita sta prva dva lista, zakaj iz njiju vidimo, da je namerjal škof Ivan Tavčar frančiškanski samostan v Ljubljani in dohodke samostana v Bistri izročiti očetom jezuitom.

V prirodoznanskem delu izvestij nadaljuje prof. *F. Seidl* svojo obširno razpravo o podnebji kranjske dežele, in sicer o vlažnosti zraka in oblačnosti ter navaja mesečno in letno število oblačnih dni in njih izpremembe. V drugi razpravi opisuje prof. *W. Voss* vse doslej znane rudnine na Kranjskem na podlagi dotičnega slovstva in svojega opazovanja. Po tem ima Kranjska 56 rudnin, primeroma majhno število, ker ne seza kakor sosedne dežele v ozemlje rudovitih prvotvornih Alp. Naposled nahajamo kot dodatek višinski seznam vseh tistih krajev na Kranjskem, ki so bili doslej natančno merjeni in pri tehniškem niveliranju določeni. Gotovo bodo te „fiksne točke“ prof. *S. Rutarja* ustrezale vsem prijateljem kranjskega domoznanstva.

Slovanska knjižnica. Kakor smo poročali že zadnjič, priobčila je »Slovanska knjižnica« v svojem 6. in 7. snopiču povest „Stara Romanka“, spisal *E. Orzeszkova*; sedaj pa je izšel še 8. snopič, ki prinaša dve povesti: „Mali Zlatko“, češki spisal *Jos. D. Konrad*, preložil *Vekoslav Benkovič*, in „Pogumnim Bog pomaga“, božična pripovedka, ruski spisal *P. N. Polevoj*, preložil *J. J. Kogej*. Mimo tega čitamo dve pesmi, kateri je iz ruščine po Nekrasovu prevedel *Iv. Vesel-Vesnin*, in zvano pesem „Slovan jsem“ v češkem izvirniku. — Kar se tiče „Stare Romanke“, samó poudarjamo, da je ta povest brez dvojbe najboljša delo, kar jih je doslej priobčila „Slovanska knjižnica“; na to povest naj bodo še izrečno opozorjeni tisti čitatelji, ki ljubijo psihološke studije v pripovedni obliki. Nam se vidi povest krasno koncipirana in dovršeno izvedena. Tudi njen jezik je izredno lep, takó da se samó čudimo, kakó je mogel isti prelagatelj priobčiti v 8. zvezku prevod „Malega Zlatka“ v tolikanj slabši slovenščini! Sploh smo že v zadnji številki pograjali nekatere oblike, s katerimi se ne strinjamo in se tudi nikoli ne bomo, danes pa g. urednika „Slovanske knjižnice“ še posebe prosimo, naj skrbi za čistejši jezik. Zakaj bi n. pr. pisali „zaupiti n ad kom“ namesto „na koga“? Na strani 11. (8. zv.) čitamo, da je kakih dvajset mož, nekaj žensk in otrok letelo k bližnjim skalinam. Na str. 14. se govori o osamljeni koči, na str. 15. o pohujanem (?) pokanji sovražnih pušk. Sploh pa se za „Malega Zlatka“ nismo prav nič ogreli. Dókaj lepša je povest „Pogumnim Bog pomaga“, dasi je tudi v nji precēj slovniških in stilistiških hib. „Slovanska knjižnica“ naj skrbi za lep, pravilen, vzoren jezik, tedaj je bomo še mnogo bolj veseli, nego smo je sedaj. Poročilce sklepamo z iskreno željo, da bi si zaslužna knjižnica pridobila čimdalje več prijateljev in čitatelev!

Iz odborove seje »Matice Slovenske« dné 21. grudna m. l. Visoka c. kr. deželna vlada je potrdila izpremenjena pravila, kakor jih je odobril zadnji véliki zbor.